

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dien et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is f 5.00; voor de buitensteden f 6.00; franko door het geheele Rijk. Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

DONDERDAG. 23 MAART.

Advertentien van Zes regels en daar beneden worden tegen f 1.00 geplaatst; meer dan Zes regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 22 Maart.

Het laatste Nummer van het *Kerkelijk Weekblad*, het officiële orgaan der hervormde Synode, geeft het volgende te lezen, dat aan de opmerkzaamheid niet mag ontsnappen:

»ZUID-AFRIKA. Uit de Trans-Vaalsche Republiek wordt het volgende gemeld:

»..... In Mei 1853 kwam de Predikant van der Hoff in de Republiek, en nadat deze zich eenigermate bekend had gemaakt met de personen en de belangen der leden van zijne gemeente, had er eene Kerkvergadering, te gelijk met eene zamenkomst van den volksraad van den jeugdigen staat, plaats.

»Twee gewichtige besluiten werden in beide vergaderingen met eenstemmigheid genomen.

»Het eerste was het afwijzen van inlijving der Kerk onder 't gezag der Kaapsche Synode. Men wilde eene eigen Kerk-inrigting tot stand brengen, ten einde ook op kerkelijk grondgebied zijne zelfstandigheid te bewaren, en vooral, ten einde buiten betrekking te blijven met het Kerkbestuur in dat gedeelte van Zuid-Afrika, 't welk onder het Engelsche gouvernement stond, van hetwelk men was uitgegaan en waardoor de Republiek als onafhankelijk was erkend. Het is ten gevolge daarvan, dat de jeugdige Republiek dan ook pogingen aanwendt om in de behoefte van Predikanten door een eigen seminarie te voorzien. Het is uit de openbare berichten genoeg bekend, dat het Hoogleeraar-ambt in de Godgeleerdheid aan die voorgenomen stichting reeds aan meerderen in ons vaderland, doch tot hiertoe zonder gunstigen uitslag, is aangeboden.

»Het andere besluit betreft het opstellen van slechts één Kerkgenootschap, namelijk de Nederduitsche Gereformeerde Kerk. »In aanmerking nemende de heerschzuchtige en alles met verderf dreigende woelingen der Roomsche Hierarchie en andere daarmede meer en minder overeenkomende kerkelijke genootschappen, zal men niet toestaan, dat door eenige andere gemeente kerken worden aangehouden. Aan dit besluit wenschte men de meest mogelijke openbaarheid te geven, »opdat, zoo heet het, »een ieder, die zich in deze Republiek met der woede mag willen vestigen, wete waaraan hij zich te houden hebbe. In overeenstemming met dit besluit, zouden bepalingen worden gemaakt betrekkelijk het burgerregt en stemregt, het grondbezit, de aanspraak op ambten en bedieningen, en wat dies meer zij.

»Indien men den laatstgenoemden maatregel onbepaald afkeurt als blijk van eene godsdienstige onverdraagzaamheid, niet passende voor onze eeuw, verliest men te veel het onderscheid uit het oog tusschen eene *respublica constituta* en eene *respublica constituenda*. Kan in eenen reeds gevestigden, uit leden van verschillende Kerkgenootschappen bestaanden Staat, de gelijkheid van allen voor de Wet niet zonder de grootste onbillijkheid betwist of weggenomen worden, — iets anders is het, waar een nieuwe Staat wordt opgericht; en die dan behoedzaam is ten aanzien van »de heerschzuchtige en alles met verderf dreigende woelingen der Roomsche Hierarchie, kan althans niet beschuldigd worden van 't veronachtzamen der lessen die de geschiedenis ten dezen opzichte heeft gegeven en nog dagelijks blijft geven.»

Eenige korte bemerkingen, naar aanleiding van dit bericht.

Dat de Trans-Vaalsche Protestanten met de Kaapsche Synode niets te maken willen hebben; dat zij de volvoering willen smaken van een eigen Trans-Vaalsch kerkgenootschap te vormen; dat zij, bij het uitspreken van dit wensch, alleen bedacht zijn op het vaststellen van eenige reglementaire bepalingen, waarbij de eigene leer van dat eigen kerkgenootschap geheel buiten sprake mag blijven; dat, desniettemin, een eigen seminarie wenschen tot stand te brengen, waarvoor zij in Nederland naar een professor zoeken met denzelfden uitslag, welke aan Jérôme Paturot ten deele viel, toen hij was »à la recherche d'une position sociale, — dit alles kunnen wij onbesproken voorbij gaan. Het besluit echter betrekkelijk »het toelaten van slechts één kerkgenootschap, verdient eenigzins in nadere beschouwing genomen te worden.

De Trans-Vaalsche kerkvergadering is tot dat besluit gekomen, onmiddellijk nadat Ds. van der Hoff in de republiek was aangeland. Voor dien tijd schijnen de Trans-Vaalsche Protestanten aan de systematische uitsluiting van alle andere dan de Nederduitsch-Gereformeerde gezindten niet gedacht te hebben. Aan den Nederlandschen predikant derhalve de eer van dit exkluzivisme, dat, zoo wij het niet van elders wisten, ons zou kunnen leeren met welke onbekrompenheid de godsdienstige vrijheid door eenigen dier heeren opgevat, en met welke loyaliteit zij daár, waar zij de magt in handen hebben, wordt toegepast. Godsdienstige vrijheid — zij huldigen haar als het beginsel, waarvan zij uitgaan; de wereld zal den triomf dier vrijheid aan hen te danken hebben; zij is hun roem en hunne kroon: van het oogenblik evenwel dat de kans hun schoon schijnt om hun slag te kunnen slaan, wordt de godsdienstige vrijheid haastig aan banden gelegd; wordt elke andere godsdienstige belijdenis dan de hunne op de zwaarste straffen verboden; wordt onder geene voorwaarden aan iemand de straks nog zoo hoog geloofde vrijheid gegund om God op zijne wijze te dienen, dan aan hen en de hunnen. Zoo is men te werk gegaan sinds de nieuwe leer zich geldend heeft weten te maken in de wereld; de geschiedenis der laatste drie honderd jaren verkondigt het op elke van hare bladzijden: velen der protestantsche tijdgenooten beschamen hunne vaders niet; de gebeurtenissen van elken dag, het besluit der Trans-Vaalsche kerkvergadering, bewijzen het overvloediglijk. En dan durft men nog beweerden, dat de banier der godsdienstige vrijheid nergens krachtiger beschermd en verdedigd wordt dan in de gelederen der Protestanten! Gaan wij intusschen verder.

De *consideranden* van de vergadering, die al godsdienstige gezindten, behalve de Nederduitsch-Gereformeerde, uit, de vergadering stelt dus eene daad van heerschzucht, »in aanmerking nemende de heerschzuchtige en alles met verderf dreigende woelingen der Roomsche Hierarchie en andere daarmede meer en minder overeenkomende kerkelijke genootschappen. Zoo wordt, God beter 't! — om dit in 't voorbijgaan aan te stippen — »de Roomsche Hierarchie, die verschrikkelijke Hierarchie, die allesverslindende Leviathan, reeds tot een kerkgenootschap verheven! En wat nog meer zegt, alle andere kerkgenootschappen, behalve het Nederduitsch-Gereformeerde, komen met dit kerkgenootschap, met »de Roomsche Hierarchie, meer en minder overeen; want geen van deze allen worden in de Trans-Vaalsche republiek toegelaten, omdat zij van den Roomsche-hierarchieken zuurdeesem eenigermate doortrokken zijn! Wat daar de oud- en hersteld-Lutherschen, de Remonstranten, de Menisten, e *tutti quanti* van denken en zeggen zullen, is hunne zaak. Aardig intusschen is het en leerzaam kan het voor hen zijn, te zien hoe de *Nederduitsch-gereformeerde* predikant ook voor hen het tijdperk der godsdienstige uitsluiting en vervolging heropent, op grond van hunne »meer en mindere» overeenstemming met het Roomsche-hierarchieke kerkgenootschap, ofschoon zoo velen van hen zich toch verleden jaar hadden laten overhalen, om zich te scharen onder de vaan van de gereformeerde predikanten. 't Kan hun een voorsmaak geven van het lot dat hen wacht, wanneer de Nederduitsch-gereformeerde predikanten weer eens, als Ds. van der Hoff, de vrije hand zouden verkregen hebben! — Dien heer en zijnen synodale bondgenooten voegt het intusschen wel, over »de heerschzuchtige en alles met verderf dreigende woelingen der Roomsche Hierarchie» den mond te durven openen, op het eigen oogenblik dat zij op de schaamteloosste wijze van hunne heerschzucht blijk geven en dat hunne handen de zaden van verdeeldheid en ondergang werpen in den grond der jeugdige republiek. Waarlijk, met eene zachtere qualifikatie dan die van huichelachtig, weten wij zulk een gedrag niet te bestempelen. Men spreekt van de heerschzucht der Roomsche Hierarchie; en men verbiedt elke andere godsdienstige belijdenis dan die der Nederduitsche gereformeerde, wier belijdenis zoek schijnt geraakt, en men ontzegt aan een deel der bevolking »het burgerregt, het stemregt, het grondbezit, de aanspraak op ambten en bedieningen, en wat dies meer zij» —

regten en bedieningen van welke de Christenen voortaan, in Turkije zelfs, gebruik zullen mogen maken. — De Trans-Vaalsche kerkvergadering wenscht aan haar besluit de meest mogelijke openbaarheid te geven, »opdat ieder, die zich in deze Republiek met der woede magt willen vestigen, wete waaraan hij zich te houden hebbe;» daar voor danken wij de vergadering. Die niet tot de Nederduitsch-gereformeerden behooren, zouden het voor God en voor hun geweten nauwelijks kunnen verantwoorden, zoo zij op eenigerlei wijze tot den bloei der vervolgzieke Trans-Vaalsche republiek bijdroegen.

Wat het bericht van het synodaal *Weekblad* mogelijk nog treffender maakt dan al het overige, is het korte woordje, dat het officieel orgaan der hervormde Synode aan de vermelde feiten toevoegt. Men mag den maatregel der Trans-Vaalsche kerkvergadering niet afkeuren, omdat het geldt een nieuw te vestigen Staat, eene *respublica constituenda*. Waar een nieuwe Staat wordt opgericht, daar mag men »de Roomsche Hierarchie en andere daarmede meer en minder overeenkomende kerkgenootschappen» uitsluiten. Ei, *Weekblad!* En dat op welke gronden? Of geldt de wet der godsdienstige vrijheid, uwe eerste wet, naar gij beweert, slechts in gevestigde Staten? Maar hoe heeft men dan geleefd met de dissenters in Ierland, in Zwitserland, in Duitschland, in de Nederlanden, in al die Staten, »uit leden van verschillende kerkgenootschappen bestaande?» Hoe leeft men daar nog mede in Mecklenburg en in Zweden? Heeft daar geene eenwenlange vervolging der dissenters, om der geloofswille, plaats gehad en heeft die daar niet nog plaats? Moest ten minste, volgens uwe stelling, in die gekonstitueerde Staten de godsdienstige vrijheid niet geëerbiedigd worden? Toch werd zij het niet, evenmin als zij het wordt in Staten, die zich vestigen naar den naam van een Nederduitsch-gereformeerden predikant. En wat volgt daar dan uit? Het is zeer bekend, maar dat niet genoeg in het licht gesteld kan worden: dat het velen Protestanten met hun geschreeuw van godsdienstige vrijheid alles behalve ernst is, en dat zij uitsluiten en vervolgen waar en zoo hard zij kunnen, in *republica constituta* zoowel als in *republica constituenda*, in gevestigde zoowel als nieuw te vestigen Staten.

Men schrijft ons uit Druten, dd. 20 Maart:

»De katholieke ingezetenen dezer gemeente hebben gedurende de laatst verloope drie dagen een zeldzaam en onwaardebaar geluk genoten, door namelijk eenen hooggeschaten Kerkvoogd in hun midden te bezitten.

»Zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid Mgr. Ger. Schepers, Bisschop van Melipotamos in part. infid. en Apostolisch Vikaris van Suriname, heeft op Vrijdag den 17 dezer alhier het H. Sakrament des Vormsels toegediend aan ongeveer 300 kinderen, zoo van deze parochie als van de dorpen Bergharen, Horssen en Altforst. Treffend en stichtend was deze plegtigheid voor elken Katholiek, die de verhevene waarde van de H. Sakramenten zijner Kerk weet te schatten. Zaterdag heeft Mgr. een gedeelte dezer omstreken gaan bezichtigen. Zondag deed Zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid de Hoogmis; en des namiddags genoot de Konferentie van den H. Vincentius van Paulo het benijdenswaardig voorregt, een bezoek van den Hoogwaarden Prelaat te ontvangen. Nagenoeg alle leden en een aantal weldoeners woonden die vergadering bij, die voorzeker eene der schoonste en belangrijkste zal zijn geweest, welke de Konferentie van Druten immer zal houden. Eenvoudig maar smaakvol was het ruime lokaal versierd. Mgr. had de goedheid zelve de vergadering te prezideeren. Wij zullen geen verslag van het daar verhandelde geven, doch wij mogen gerust zeggen, dat alle aanwezigen er eenen diepen indruk ten goede hebben ontvangen, en dat allen met genoegen dezen dag zullen herdenken. De geestdrift steeg ten top, toen Mgr. de betrekking van Eereprezident der Drutensche Konferentie wel wilde aannemen, en met eene hartelijke en roerende aanspraak de leden aanmoedigde, op den ingeslagen weg te blijven voortgaan. Het is niet mogelijk die zalvende woorden weder te geven, doch onuitwischaar blijven zij in aller harten geprent; diep bewogen en met den meesten eerbied ontvingen allen den bisschoppelijken zegen, welke deze treffende plegtigheid besloot.

— De *Moniteur* deelt twee documenten mede uit de konfidentieele briefwisseling gevoerd, tusschen de kabinetten van Londen en Petersburg, betreffende een ophanden zijnde onthinding van het Ottomanische rijk.

Het eerste der documenten bestaat in een *memorandum* van graaf Nesselrode, aan het kabinet van Londen overhandigd, en gebazeert op mededeelingen van Z. M. den keizer van Rusland, ten gevolge zijner reis naar Londen in Junij 1844. Het tweede document is een geheime-depêche van sir Hamilton Seymour dd. 11 Januarij 1853, verslag gevende van een onderhoud met den Czaar ter zake van Turkije.

— Men leest in het *Journal de Constantinople*:

» Het Fransche stoomfregat *Vauban* en het Engelsche stoomfregat *Fury* zijn eergisteren uit de Zwarte Zee teruggekomen na een kruistogt van tien dagen, en hebben het anker te Beikos uitgeworpen. De *Vauban* is te Sebastopol geweest; voor die haven kruisten een fregat en twee brikken van de Russische marine, maar deze liepen de haven binnen op een sein van den Russischen vlootvoogd en zoodra de *Vauban* aanstalten maakte om ze aan te vallen. De ingang der haven was door negen Russische lijneschepen gesloten, die door zware kettingen onderling verbonden waren; achter deze geduchte linie kon men het overige der Russische scheepsmagt zien liggen: en men heeft er omstreeks tachtig zeilen geteld. Aan de *Vauban* en de *Fury*, die zich van Varna derwaarts begeven had, is de toegang tot Sebastopol geweigerd. De depeches die door de *Vauban* overgebracht werden, heeft men in eene flesch moeten sluiten en bij den ingang der haven in zee wipen.

» De opstand in de omstreken van Arta zal gewis weldra
bukken voor de maatregelen, die door ons gouvernement
tot verdediging zijner regten genomen zijn. Men verlieze
niet uit het oog, dat alhoewel de vaderlandsliefde der
natie tot verdediging van 's lands regten en onafhanke-
lijkheid is ingeroepen, een gedeelte van Turkije's mili-
taire hulpbronnen in de worsteling met Rusland nog
onaangeroerd is. Niettegenstaande in den laatsten tijd
talrijke reserve-korpsen gevormd zijn tot ondersteuning
der operatiën van het leger in Azië, is er nog een aantal
vrijwilligers beschikbaar benevens de gansche ligting van
dienstpligtigen van 18- tot 20-jarigen ouderdom, die dit
jaar moeten in dienst treden.

» Er zijn buitendien 45,000 landweer-manschappen die vroeger in de keizerlijke garde, en evenveel die vroeger in andere legercorpsen gediend hebben en nog niet tot de dienst geroepen zijn; deze kan men in een zeer korten tijd bijeenbrengen, wapenen, en naar de punten zenden waar hunne dienst noodig mogt zijn. Met zulke middelen zal de geheele opstand spoedig gedempt zijn, hoe bedenkelijk hij ook door Ruslands ondersteuning of aanmoediging zij. Het dient bekend te zijn dat de keizerlijke regering waakt; dat zij het welzijn en de rust hare onderdanen zal behoeden, waar die ook door oproermakers mogten worden aangerand.

„Het keizerlijk gouvernement heeft een zeer gewichtig en nuttig besluit genomen: het heeft eene commissie uit de aanzienlijkste mannen des rijks zamengesteld, die de commissie van wegen en middelen mag heeten, en die licht, eenheid en spoed brengen moet in al hetgeen het leger en 's lands groote aangelegenheden betreft. Door deze centralisatie zal men beter bekend worden met al de hulpbronnen waarover Turkije kan beschikken, en zal men alle mogelijke kracht kunnen bijzetten aan de maatregelen genomen of te nemen tot verzekering van de nationale welvaart en van den voorspoed der keizerlijke troepen. Deze commissie is jl. Woensdag voor het eerst aan het ministerie van oorlog bijeengekomen.”

— De *Constitutionnel* meldt het volgende op grond zijner berichten uit Konstantinopel van den 5den dezer. »Men bereidt zich in Turkije met grooten ijver voor den aanstaanden veldtocht. Ongelukkig is er nog veel te doen alvorens het oorlogsmaterieel van Turkije in goeden staat zal zijn; want het laatstvorige bewind had voor niets gezorgd, en er begint gebrek te komen aan levensmiddelen en krigsbehoeften. Doch de tegenwoordige minister van oorlog, Riza Pacha, zal deze moeijelijkheid wel weten te boyen te komen; hij heeft reeds eene proeve van zijne bekwaamheid gegeven door al de vestingen der Zwarte zee van levensmiddelen te voorzien en groote hoeveellieden ammunitie naar den Donau te zenden.

„De officieren van het Fransche stoomfregat *Vauban*; hetwelk een vruchteloos togt naar Sebastopol heeft gedaan, berigten dat aldaar met alle magt aan de versterking der vestingwerken gearbeid werd; naar hetgeen zij hadden kunnen waarnemen, schatten zij het aantal der daaronder arbeidende personen op niet minder dan tien duizend.

— De jongste en vele ontvangen berigten melden, dat de Griekse opstand ook in Baret is uitgebroken. De Turken hebben in Albanië bij de rekrutering voor hun leger hevigen tegenstand ontmoet.

ENGELGARD

LONDEN, 21-Maart. De *Globe* verzekert in het bezit te zijn van de mededeelingen, die door den kaiser van Rusland betreffende Turkije aan de regering der koningin

van Engeland gedaan zijn, en van de antwoorden, welke de Engelsche ministers daarop hebben gegeven. Daaruit blijkt dat keizer Nikolaas in zijne onderhandelingen met sir H. Seymour niet opgehouden heeft den val van het Turksche rijk als waarschijnlijk en ophanden voor te stellen, doch dat lord John Russell en lord Clarendon steeds verklaard hebben, dat zij aan het idee fixe van zijn keiz. majesteit op dit punt geen geloof sloegen en dat Turkije naar hun gevoelen nog altijd genoegzame middelen in zich zelf bezit, om te blijven voortbestaan.

Zoo schreef Lord John Russell, dd. 9 Febr. 1853 :

»Bij de beschouwing dezer gewigtige vraag is de eerste opmerking die H. M. gouvernement maken moet, dat eene krisis, welke eene oplossing van dit groote Europeesche vraagstuk noodzakelijk maakt, zich niet werkelijk heeft voorgedaan. Er zijn geschillen opgerezen omtrent de gewijde oorden in Palestina; maar deze liggen buiten den kring van het binnenlandsch bestuur van Turkije, en betreffen Rusland en Frankrijk veel meer dan de Porte. In de betrekking tusschen Oostenrijk en de Porte is eenige storing te weeg gebragt door den aanval der Turken op Montenegro; maar ook dit betreft meer de gevaren waarmede de Oostenrijksche grenzen bedreigd worden, dan het gezag en de veiligheid des Sultans. Alzoo bestaat er geen genoegzame grond, om den Sultan buiten staat te verklaren om orde in zijn land te houden of in vriendschap met zijne naburen te blijven.»

Den 23 Maart 1853 schreef lord Clarendon:

»Harer Majesteits gouvernement blijft van gevoelen dat Turkije nog bezit hetgeen voor eenen Staat noodig is om te kunnen blijven bestaan. Het heeft dan ook met hartelijk genoegen vernomen dat de Keizer het voor zich nog meer zelfs dan voor Engeland van belang acht eenen schok in Turkije te verhoeden; want het is overtuigd dat het vooral van Zijner Keizerlijke Majesteits staatkunde jegens Turkije zal afhangen of eene gebeurtenis die elke Europeesche mogendheid moet wenschen tegen te houden, bespoedigd of wel voor een onbepaalden tijd verschoven zal worden. Harer Majesteits gouvernement is overtuigd dat die gebeurtenis door niets zoo zeer zou kunnen worden verhaast als door ze bestendig als spoedig aanstaande voor te stellen; dat niets verderfelijker voor Turkije's levenskracht kan zijn dan de onderstelling van deszelfs spoedig en onvermijdelijk verval; en dat het Turksche rijk nog spoediger zelfs dan door Zijne Keizerlijke Majesteit thans verwacht schijnt te worden, zou moeten instorten, indien het wereldkundig wierd dat de Keizer de dagen van dat rijk geteld achtte.»

Den 5den April 1853 schreef lord Clarendon, nogmaals aan den Britschen gezant bij het Russische hof: »Harer Majesteits gouvernement heeft het nutteloos de briefwisseling voort te zetten over een onderwerp waarover men het onderling eens geworden is. Ik heb derhalve alleen nog mede te deelen dat Harer Majesteits gouvernement met genoegen ziet dat de val van het Turksche rijk door den Keizer als eene onzekere gebeurtenis van eene verwijderde toekomst beschouwd wordt, en dat zich geene krisis heeft voorgedaan, welke de spoedige verwezenlijking dier gebeurtenis doet verwachten.»

— Frederik Lucas, redakteur van de *Tablet*, en lid van het parlement voor het Iersch graafschap Meath, heeft de verdienste de quaestie der „gelijkheid voor de wet” met even veel duidelijkheid als beleid in het Lagerhuis te behandelen. Hij heeft dit jaar bij de verhandelingen omtrent het budget, in eene redevoering van twee uren, een gedeelte der grieven van de Katholieken met nadruk aangewezen. De die rede behelzende, statistische aanwijzingen zijn gedeeltelijk zeer belangrijk. Volgens een officieel overzicht van het jaar 1853, telde, tusschenmaats, het Engelsche leger 74,335 Anglikenen, 12,765 Presbyteriaanen en 41,460 Katholieken; een derde van het leger is alzoo katholiek. Naar een ander overzicht zijn, terwijl 32 o der soldaten katholiek zijn, van de in de militaire gevangenissen zich bevindende slechts 28 o katholiek. Voor de Anglikaansche aalmoezeniers zijn in het budget 14,430 £ voor de Presbyteriaansche 865 £ en voor de Katholieken 2702 £ aangewezen, alzoo „slechts een zevende van het geheel, terwijl bovendien nog onder andere rubrieken, 13,000 £ voor andere militaire zielverzorgeren zijn uitgetrokken. Voor de protestantsche geestelijken op de vloot zijn 20,000 £ bestemd, voor de katholieke niets; die geestelijken verkrijgen in vier havens slechts eene vergoeding van 20 £. Aan de Kaap ontvangen vier protestantsche geestelijken elk 200, 2 katholieke elk 40 £ enz. De aanhangers van Peel worden met regt beschouwd als genegen om den Katholieken regt te laten wedervaren; het antwoord van Sir J. Graham bewijst echter hoe moeilijk het voor hen is, zich een begrip van „gelijkheid voor de wet” te vormen. „De wettiglijk gevestigde godsdienst van ons land”, zegt hij, „is de protestantsche; en wijl 't niet mogelijk [?] is, aan boord van een schip twee godsdiensten te houden, zoo heeft men op al de schepen Harer Majesteit voor de uitoefening van de protestantsche Staats-godsdienst gezorgd; twee geestelijken van verschillende geloofsbelijdenis kunnen aan boord van een schip niet geduld worden.” Doch Graham verklaarde dat hij met katholieke Bisschoppen in onderhandeling was, om andere gebreken ten aanzien der katholieke

zielverzorging in de havensteden en hospitalen op te
heffen.

— De opperbevelhebber van de Engelsche Oostzeevloot, Sir Ch. Napier is heden aan boord van een stoomfregat te Koppenhagen aangekomen en dadelijk aan land gestapt. Binnen weinige dagen wordt de geheele Engelsche Oostzeevloot voor Koppenhagen verwacht. Men zegt dat Sir Ch. Napier door den Koning zal worden ontvangen.

— Er zijn hier berigten uit Corfu van 18 dezer. Zij melden, dat Grivas door de Turken geheel was geslagen en dat de vluchtelingen, benevens veertig insurgenten in een klooster opgesloten waren. Door de Turken waren tien dorpen der opstandelingen in de asch gelegd. Overigens breidde zich de opstand naar de zijde van Berat in Albanie uit.

WEENEN, 18 Maart. Men schrijft uit Praag dd. 13 dezer: De Bisschop van Leitmeritz heeft aan de geestelijken van zijn diocces een gedragslijn opgegeven hoe te handelen ter zake van gemengde huwelijken. Diensvolgens is iedere katholieke geestelijke verplicht voortdurend als zielzorger, zooveel mogelijk het sluiten van huwelijken tusschen Katholieken en Protestanten te beletten, en de bloedverwanten, voogden enz. der katholieke partij aan te sporen door hunnen invloed hieraan toe te brengen. Blijven tot dat doel alle pogingen vruchteloos, dan moet de zielzorger door alle middelen die hij in zijne magt heeft beproeven, ten minste de katholieke opvoeding der kinderen te verkrijgen, hetzij door het maken van bepalingen of het doen afleggen eens eeds door de niet katholieke partij; alleen onder die voorwaarden is het aangaan van een gemengd huwelijk, bij uitzondering, geoorloofd. Namelijk de niet katholieke moet onder eede beloven de kinderen in de katholieke godsdienst te zullen opvoeden, ook dan wanneer hij vreemdeling zijnde, zich met zijne vrouw na het huwelijk, buiten 's lands zou begeben, waar eene zoodanige bepaling omtrent de opvoeding der kinderen krachteloos zou worden. Indien echter de niet katholieke bruidegom de katholieke opvoeding der kinderen weigert, dan mag het huwelijk niet, ingevolgen der katholieken ritus, gesloten en kerkelijk worden, ingezegend, maar wordt daarbij alleenlijk de zijdelijke tegenwoordigheid van den katholieken geestelijke vergund, tengevolge der burgerlijke wet, die zulke huwelijken veroorlooft, aangezien bij zoodanige echtverbindingen van het Sakrament des Huwelijks misbruik wordt gemaakt om de dwaling voort te planten, die het werk ter zaligheid hindert, en om der Kerk zelve vijanden te maken en het getal harer bestrijders te vermeerdern. De katholieke Priester verschijnt daarbij slechts als getuige, om de geldigheid der huwelijksverbindingen en aangezien der Kerk te bewijzen en in de trouw te teekenen.

BERLIJN, 21 Maart. De regering heeft besloten den doorvoer van wapenen over Pruisisch grondgebied op het stelligst te verbieden. Van dit besluit is aan de overige staten van het toverbond kennis gegeven.

— Naar men uit Petersburg meldt, is de uitvoer van goud uit Rusland verboden geworden.

— Omtrent de rede van den heer von Mantuffel leest men in de *Kölnische Zeitung*: „Men moet de zitting der Tweede Kamer van heden bijgewoond hebben, om zich een juist denkbeeld te vormen van het wantrouwen dat de haren van vele vrienden des vaderlands vreemde. Na de door den heer von Mantuffel gedane mededeeling was bijna op alle gezigten te lezen, dat de onzekerheid van onzen toestand en toekomst, die zich achter den naam van neutraliteit verschuilt, door het gehoorde niet in het minst is verminderd. Ook ter beurze is de stemming ongunstig. Zoo al niet het duidelijke bewijs zijn, dan toch het gevoel dat de tegenwoordige krisis eene Europeesche is, die, buiten Turkije, welligt geen ander land in gelijke mate als Pruisen treffen zal, en te algemeen geworden, dan dat men in het volhouden der neutraliteit iets anders zien kan, dan een bewijs van hopgegaande radeloosheid en zwakheid.

— De half officiële *Preussische Correspondenz* verdedigt in krachtige bewoordingen Pruiszens onafhankelijke stelling in de oostersche kwestie, en zinspeelt in hetzelfde artikel duidelijk op het ondersteunen van Oostenrijk en geheel Deutschland, in gelijken geest.

— Baden, 15 Maart. Zoo even wordt het gerucht verspreid, dat graaf Leiningen bereids op reis is naar Rome; de door hem genomen weg is onbekend. Schoon men te Karlsruhe overtuigd was, dat de zending nuttelos zou zijn, heeft men nogtans, om inmiddels wat te doen en goeden wil te toonen, den gevolmagtigde laten vertrekken. Onder weg zal men hem nadere bevelen zenden. Overigens gaan de dingen hun ouden gang. Meer dan tien geestelijken zijn zonder pastorie, wijl de epperkeraad hun die niet aanwijst, terwijl de gesuspendeerde pastoors zich in het volle genot der pastoriën herinden; onder anderen de geëxcommuniceerde pastoor Haury in Neuenburg. Pastoor Riesterer, welke de kerkban tegen Haury afkondigde, is met eene gevangenschap van vier weken gestraft.

Te Amsterdam bij G. L. van Lier, Drukker en Houtsnijder.